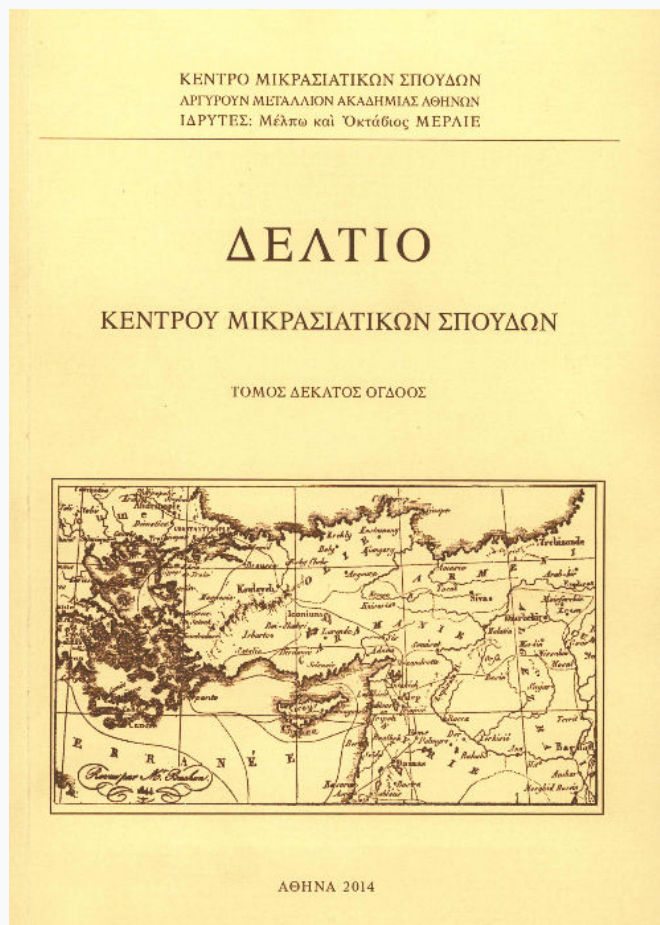

Δελτίο Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών

Τόμ. 18 (2014)

Πεπραγμένα Μουσικού Λαογραφικού Αρχείου 2008-2012

Μάρκος Θ. Δραγούμης

doi: [10.12681/deltiokms.307](https://doi.org/10.12681/deltiokms.307)

Copyright © 2015, Μάρκος Θ. Δραγούμης

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Δραγούμης Μ. Θ. (2014). Πεπραγμένα Μουσικού Λαογραφικού Αρχείου 2008-2012. *Δελτίο Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών*, 18, 339–344. <https://doi.org/10.12681/deltiokms.307>

ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΑ ΜΟΥΣΙΚΟΥ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟΥ ΑΡΧΕΙΟΥ
2008-2012

1. Έκδόσεις

A. Βιβλία

- 2008: Μάρκος Φ. Δραγούμης, *Αίγινης Μουσική Περιήγησις*, 520 σελ., cd, εικ., ISMN: M-9013056-1-8.
- 2008: Μάρκος Φ. Δραγούμης, *Δημοτικές Μελωδίες από τὰ χειρόγραφα τοῦ Νικολάου Φαρδύ*, 247 σελ., cd, εικ., ISMN: 979-0-9013056-2-5.
- 2009: Μάρκος Φ. Δραγούμης, *Ἡ Παραδοσιακὴ μας Μουσική, Τόμος Β΄: Οἱ μεταγραφὲς τῆς Μεγάλης Δοξολογίας τοῦ Μελχισεδέκ καὶ ἄλλα κείμενα*, 222 σελ., εικ., ISMN: 979-0-9013056-3-2.

B. Ψηφιακοὶ Δίσκοι Ἀκτίνας (CD)

- 2009: *Σκοποὶ καὶ τραγούδια ἀπὸ τὸ Σαμμακόδι Θράκης μὲ τὸν Δημήτρη Φτουχίδη (Ἠχογραφήσεις τοῦ 1930)*. Ἐκδοση μὲ τὴ χορηγία τῶν: Δήμου Νέου Σιδηροχωρίου–ΤΕΔΚ Νομοῦ Ροδόπης καὶ τοῦ Συλλόγου Γυναικῶν Σιδηροχωρίου. Ἐπιμέλεια ἔκδοσης: Μάρκος Φ. Δραγούμης, Θανάσης Μωραΐτης.

2. Ἐκδηλώσεις - Διαλέξεις

- 12 Ἀπριλίου 2008: Συμμετοχὴ στὴν ἡμερίδα *Διαπολιτισμικότητα καὶ Μουσικὴ Ἑρευνα* ὁργανωμένη ἀπὸ τὸ Ὑπουργεῖο Πολιτισμοῦ. Ὁμιλητής: Θανάσης Μωραΐτης.
- 16 Μαΐου 2008: Συμμετοχὴ σὲ ἡμερίδα ὁργανωμένη ἀπὸ τὸν Πολιτιστικὸ Σύνλογο Μικρασιατῶν Ἀγίας Παρασκευῆς (αἰδουσα Κολλεγίου Deree). Ὁμιλητής: Μάρκος Φ. Δραγούμης.
- 31 Μαΐου 2008: Συμμετοχὴ σὲ Συνέδριο τοῦ Κέντρου Ἑρευνας Μειονοτικῶν Ὁμάδων, ΤΕΙ Ἄρτας. Ὁμιλητής: Θανάσης Μωραΐτης.
- Ἰούνιος 2008: Συμμετοχὴ στὴν Ἐκθεση τοῦ Ἰδρύματος τῆς Βουλῆς τῶν Ἑλλήνων *Δημοτικὰ Τραγούδια. Ἱστορία, Παράδοση, Ταυτότητα*.

- Αύγουστος 2008: Συμμετοχή Μάρκου Φ. Δραγούμη: α) στο 13ο Συμπόσιο της Έταιρείας Λευκαδικῶν Μελετῶν (αΐθουσα Πνευματικῆς Κέντρου Δήμου Λευκάδας), β) στήν κριτική ἐπιτροπή τοῦ 2ου Πανελληνίου Διαγωνισμοῦ Παραδοσιακοῦ Δημοτικοῦ Τραγουδιοῦ στο χωριό Δρυμόνας τῆς Λευκάδας.
- 7 Σεπτεμβρίου 2008: Παρουσίαση τοῦ τόμου *Αἰγίνης Μουσική Περιήγησις* στο Λαογραφικὸ Μουσεῖο Αἴγινας.
- 14 Δεκεμβρίου 2008: Συμμετοχή στήν παρουσίαση τοῦ βιβλίου τοῦ Γ. Χατζηθεοδώρου, *Τραγούδια καὶ σκοποὶ στήν Κῶ*, πού διοργανώθηκε ἀπό τὸν Πνευματικὸ Ὅμιλο Κῶν «Ὁ Φιλήτας» (σὴν Κῶ, Ξενοδοχεῖο Κοντινένταλ). Ὁμιλητής: Μάρκος Φ. Δραγούμης.
- 14 Μαρτίου 2009: Συμμετοχή στο Πανελλήνιο Συνέδριο *Ἐξελίξεις στὴ Μελέτῃ τῆς Μουσικῆς Παράδοσης καὶ Παιδείας* πού διοργανώθηκε ἀπὸ τὴ Νομαρχία Ἑβρου στήν Ἀλεξανδρούπολη (Ξενοδοχεῖο Thraki Palace). Ὁμιλητής: Μάρκος Φ. Δραγούμης.
- 31 Μαΐου 2009: Συμμετοχή στο Διεθνὲς Συνέδριο *Καλλιέργεια τῆς μουσικῆς τέχνης στήν Ἑλλάδα τῆς Εὐρώπης* πού διοργανώθηκε ἀπὸ τὸ Πανεπιστήμιο Μακεδονίας (Θεσσαλονίκη). Ὁμιλητής: Μάρκος Φ. Δραγούμης.
- 12 Αὐγούστου 2009: Συμμετοχή Μάρκου Φ. Δραγούμη στήν κριτική ἐπιτροπή τοῦ 3ου Πανελληνίου Διαγωνισμοῦ Παραδοσιακοῦ Δημοτικοῦ Τραγουδιοῦ στο χωριό Δρυμόνας τῆς Λευκάδας.
- 26 Σεπτεμβρίου 2009: Συμμετοχή στο 6ο Τσακωνικο Συνέδριο ὁργανωμένο ἀπὸ τοὺς Δήμους Λεωνιδίου-Τυροῦ (Λεωνίδιο). Ὁμιλητής: Μάρκος Φ. Δραγούμης.
- 8 Ὀκτωβρίου 2009: Ὁμιλία τοῦ Μάρκου Φ. Δραγούμη στήν Αἶθουσα Α. Γ. Λεβέντη τοῦ Κέντρου Μικρασιατικῶν Σπουδῶν μὲ θέμα «Μουσικὲς μνῆμες Τούρκων πού ἔφυγαν ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα μετὰ τὴν Ἀνταλλαγὴ τοῦ 1924».
- 26 Νοεμβρίου 2009: Ὁ Μάρκος Φ. Δραγούμης προλόγισε τὴν ἐκδήλωση γιὰ τὸ Μικρασιατικὸ Τραγούδι, πού πραγματοποιήθηκε στήν Ἀθήνα, στο βιβλιοπωλεῖο «Ἰανός».
- 10 Μαΐου 2010: Ὁμιλία τοῦ Μάρκου Φ. Δραγούμη μὲ θέμα «Ὁ προσφορὰ τῆς Μέλπως Μερλιὲ στὴ διάσωση τῆς μουσικῆς τοῦ προσφυγικοῦ ἑλληνισμοῦ» στήν Ἑταιρεία Μακεδονικῶν Σπου-

δῶν στὴ Θεσσαλονίκη. Τὴν ἐκδήλωση διοργάνωσε ἡ Μέριμνα Πο-
ντίων Κυριῶν Θεσσαλονίκης.

- 15 Μαΐου 2010: Ὁμιλίες Μάρκου Φ. Δραγούμη, Θανάση Μωραΐ-
τη καὶ Λεωνίδα Ἐμπειρικοῦ στὴν ἡμερίδα *Ἀρβανίτικα τραγούδια.
Ἱστορία-Παράδοση* ποὺ πραγματοποιήθηκε στὴν Αἴγινα (Πολιτιστικὸ
Κέντρο Κυψέλης).
- 6 Δεκεμβρίου 2010: Συμμετοχὴ στοῦ 1ο Πανελλήνιο Συμπόσιο *Ἡ
Μουσικὴ Παράδοση τῆς Μακεδονίας*, ποὺ διοργανώθηκε ἀπὸ τὸν
Δῆμο Θεσσαλονίκης καὶ τὸ Βαφοπούλειο Πνευματικὸ Κέντρο μὲ τὴ
συνεργασία τοῦ Τμήματος Μουσικῶν Σπουδῶν τοῦ Ἀριστοτέλειου
Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Ὁμιλητής: Μάρκος Φ. Δραγούμης.
- 14 Δεκεμβρίου 2011: Ὁμιλία τοῦ Μάρκου Φ. Δραγούμη στὴν Ἀγγλικὴ
Ἀρχαιολογικὴ Σχολὴ Ἀθηνῶν μὲ θέμα «Ἡ ἔρευνα τῆς Βυζαντινῆς
Μουσικῆς στὴ Δύση. Τὰ 80 χρόνια ἀπὸ τὴν Ἰδρυση τῶν Μνημείων
Βυζαντινῆς Μουσικῆς». Ἡ ὁμιλία ἐπαναλήφθηκε στὶς 6 Ἀπριλίου
2012 στὴν Πνευματικὴ Ἑστία Σπάρτης.
- 5 Φεβρουαρίου 2012: Ὁμιλία τοῦ Μάρκου Φ. Δραγούμη γιὰ τὸν Βα-
σίλη Τσιτσάνη στὰ Τρίκαλα. Ὁργάνωση: Κέντρο Ἑρευνας - Μουσεῖο
Τσιτσάνη.

3. Ἠχογραφήσεις

- 12 Ὀκτωβρίου 2008: Ἠχογράφηση τοῦ βιολιστῆ Μιχάλη Βλαχοπανα-
γιώτη στὸν Πραστὸ Κυνουρίας (10 κομμάτια).
- 20 Ὀκτωβρίου 2008: Ἠχογράφηση τῆς τραγουδίστριας Κορίννας
Πετρίτου μὲ συνοδεία ὀργάνων (βιολι-οὔτι) στὴν Αἴγινα (10 κομμά-
τια).
- 15 Μαΐου 2012: Ἠχογράφηση τοῦ Βαγγέλη Σοφικίτη (βιολι) καὶ τοῦ
π. Νικολάου Γαρυφάλλου (λαοῦτο-τραγούδι) στὴν Αἴγινα (16 κομ-
μάτια).
- 21 Μαΐου 2011: Ἠχογράφηση τοῦ βιολιστῆ Μιχάλη Λυγινοῦ στὸν
Τυρὸ Κυνουρίας (20 κομμάτια).
- 22 Μαΐου 2011: Ἠχογράφηση τῶν Γιάννη Κυρίου (κλαρίνο) καὶ Πα-
ναγιώτη Κολοβοῦ (τραγούδι) στὴ Βασκίνα Κυνουρίας (11 κομμάτια).

4. Έρευνητικά προγράμματα

Έρευνητικό πρόγραμμα με στόχο την έκδοση βιβλίου με 4 CD με τίτλο: *Ντοπιολαλιές/Ήχογραφήσεις 1930-2013*.

Το Μουσικό Λαογραφικό Άρχειο Μέλπως Μερλιέ, στο πλαίσιο των μουσικών εκδόσεων που πραγματοποιεί εδώ και 20 χρόνια, έχει έτοιμο προς έκδοση σπάνιο, ιδιαίτερο και πρωτότυπο υλικό το όποιο θα συμπεριληφθεί σε βιβλίο (περ. 200 σελίδων) συνοδευόμενο από 4 CD. Τίτλος της έκδοσης: *Ντοπιολαλιές/Ήχογραφήσεις 1930-2013*.

Πρόκειται για 87 συνολικά ήχογραφήσεις (80 αφηγήματα και 7 τραγούδια) –που έγιναν από το 1930 έως το 2013– στις όποιες αποτυπώνεται ή ιδιαίτερη έκφορα του λόγου (ντοπιολαλιά) του τόπου καταγωγής των αφηγητών και τραγουδιστών, μέσω των ιστοριών-παραμυθιών για νεράιδες και ξωτικά, ιστορικών αναφορών σε γεγονότα και τοπικά δρώμενα καθώς και διαλόγων με θέματα από την καθημερινή ζωή. Η πλειονότητα των αφηγημάτων και των τραγουδιών χρησιμοποιεί ως βάση την ελληνική γλώσσα με την ιδιαίτερη τοπική έκφορά της. Συμπεριλαμβάνονται αφηγήματα/τραγούδια και σε άλλες γλώσσες που μιλιούνται στην Ελλάδα από Έλληνες (άρβανίτικα, βλάχικα, μεγλενίτικα βλάχικα, μακεδόνικα, ρομανί).

Πρώτο και βασικό υλικό αποτέλεσαν οι ήχογραφήσεις που έκανε η ιδρύτρια του Μουσικού Λαογραφικού Άρχειου (ΜΛΑ) Μέλπω Μερλιέ το 1930 με αφηγήσεις προσφύγων από τη Μικρά Ασία (Καραμανία /Σίλη Ίκονιού, Καππαδοκία/Φλοϊτά & Φάρασα Άντιταύρου), Πόντο (Κρώμνη Άργυρούπολης, Κάρς Καυκάσου, Κιορουτζέκ Τσόρουμ), Ανατολική Θράκη (Γανώχωρα Ραιδεστού), καθώς και από τα Δωδεκάνησα (Κάρπαθος, Ρόδος), Νησιά Αιγαίου (Σκύρος), Ρούμελη (Άνω Αγόριανη Φωκίδας), Πελοπόννησος (Μέλανα Λεωνιδίου Τσακωνιάς).

Οί υπεύθυνοι και επιμελητές της έκδοσης Μάρκος Φ. Δραγούμης, Λεωνίδας Έμπειρίκος, Θανάσης Μωραίτης, Κατερίνα Γεωργιάδου, πραγματοποίησαν –στη διάρκεια των τριών χρόνων ένασχόλησής τους με το θέμα (2011-2013)– σειρά αποστολών σε όλη την Ελλάδα και κατέγραψαν αφηγήσεις από σύγχρονους όμιλητές.

Το υλικό ολοκληρώθηκε με τη βοήθεια φίλων του ΜΛΑ (Ελλήνων και ξένων) που μας παραχώρησαν ανάλογες ήχογραφήσεις: Σύλλογος

«Οί Φίλοι της Μουσικής» & Μιράντα Τερζοπούλου, ἐθνολόγος (Λαγκάδα Κόνιτσας, Τσερνοπόλιε Κριμαίας, Σάντα Τσάλκας), Πελοποννησιακό Λαογραφικό Ίδρυμα (Μαρτάνο Ἀπουλίας), Σύλλογος Δόμνας Σαμίου (Ἀστυπάλαια), Νίκος Διονυσόπουλος, μουσικολόγος (Μυτιλήνη, Δόξα Γορτυνίας, Ἀλβανία, Χαμιδιέ Συρίας), Ἀγγελική Ράλλη, καθηγήτρια Γλωσσολογίας στὸ Πανεπιστήμιο Πατρῶν (Μυτιλήνη, Ζάκυνθος), Maxim Kisilier, Hellenic Institute of the St. Petersburg State University (Βασκία & Πραστὸς Τσακωνιάς), Peter Mackridge, University of Oxford (Ὁφης Τραπεζούντας), Αἰκατερίνη Πάππου-Ζουραβλιόβα, γλωσσολόγος, ἀναπληρώτρια καθηγήτρια Πανεπιστημίου Δυτικῆς Μακεδονίας (Μαριούπολη), Dr. Antonio Romano, Laboratorio di Fonetica Sperimentale «Arturo Genre», Πανεπιστήμιο τοῦ Τουρίνου (Στερνατία, Ἀπουλία) κ.ἄ.

Τὴ γλωσσολογικὴ καὶ φωνητικὴ ἐπιμέλεια τῶν κειμένων ἔχουν ἀναλάβει οἱ Σταμάτης Μπέης καὶ Νίκος Παντελίδης.

5. Δισκοθήκη - Βιβλιοθήκη

Στὸ διάστημα 2008-2012 ἡ δισκοθήκη τοῦ Μουσικοῦ Λαογραφικοῦ Ἀρχείου ἀπέκτησε 900 νέα CD καὶ ἡ βιβλιοθήκη πάνω ἀπὸ 150 νέες προσκτήσεις. Τὸ Μουσικὸ Λαογραφικὸ Ἀρχεῖο ἀπευδύνει τίς πιὸ θερμὲς εὐχαριστίες στοὺς παρακάτω φίλους ποὺ συνέβαλαν μὲ δωρεὲς στὸν ἐμπλουτισμὸ τῶν συλλογῶν του: Κώστα Ἀγγελίδη, Λυκοῦργο Ἀγγελόπουλου, Χρόνη Ἀηδονίδη, Θεόφιλο Ἀναστασίου, Βασίλη/Ἀπόλλωνα Ἀναγνωστάκη, Μαρία Ἀνδρουλάκη, Χρῆστο Ἀριστείδου, Δημήτριο Βερούκιο, Γιάννη Γαϊτανάκη, Νίκο Διονυσόπουλο, Λευτέρη Δρανδάκη, Λεωνίδα Ἐμπειρίκο, Ἀγγελικὴ Καρᾶ, Βασιλεία Κατσάνη, Κικὴ Κιαμίλη, Παναγιώτη Κουνάδη, Γιώργο Κωνσταντῆ, Γιώργο Λαγκαδινὸ, Ἀλίκη Λάμπρου, Ἄρη Λειβαδᾶ, Ἀλέξανδρο Λίγκα, Νίκια Λούντζη, Διονύση Μανιάτη, Γιάννη Μανωλιδάκη, Μιχάλη Μαργέλη, Γιώργο Μαρκόπουλο, Κώστα Μάρκου, Νικηφόρο Μεταξᾶ, Μάριο Μισαηλίδη, Νίκο Μπαριάμη, Θεόδωρο Μπογδάνο, Νίκο Ξανθούλη, Βασίλη Οἰκονόμου, Ἰορδάνη Παπαδόπουλο, Ζωὴ Ρωπαῖτη, Ἀλέξη Σαββάκη, Πάνο Σαβδόπουλο, Βενετία Σκευοφύλακα, Γρηγόρη Στάδη, Παναγιώτα Τηγανούρια, Σούλα Τόσκα-Κάμπα, Βίκτωρα Τσόγια, Ρένα Φατσέα, Δῆμο Φιωτάκη, Κώστα Φώτη, Νίκο Χαλδαιάκη, Μανῶλη Χανιώτη, Γιώργο Χατζηθεο-

δώρου, Sam Chianis, Wolf Dietrich, Nicolae Georghita, Yvonne Hunt, Muammer Ketencoglu, Hélène Cohen, Judith Cohen, Costin Moisil, Basma Zerouali.

Μεγάλη ήταν και η συμβολή της αγαπημένης μας Δόμνας Σαμίου (1928-2012).

6. Ὑπόλοιπες δραστηριότητες

α. Ἀπὸ τὰ ἡχογραφήματα τοῦ Μουσικοῦ Λαογραφικοῦ Ἀρχείου μεταξὺ ἄλλων καταγράφηκε σὲ νότες καὶ ἀρχειοθετήθηκε δημοτικὴ μουσικὴ ἀπὸ τὴ Βόρεια Εὐβοία, τὴ Λευκάδα, τὴ Χίο, τὸ Βογατσικὸ Καστοριᾶς, τὴν Κλεπὰ Ναυπακτίας καὶ τὸ Σαμμακόβι Θράκης.

β. Μεταγράφηκαν ἀπὸ τὴ βυζαντινὴ παρασημαντικὴ στὸ δυτικὸ πεντάγραμμο τὰ 500 μουσικὰ παραδείγματα τοῦ βιβλίου τοῦ Σίμωνος Καρᾶ, *Δημοτικὰ Τραγούδια τῆς Πελοποννήσου*, Ἀθήνα 1999.

γ. Ὁλοκληρώθηκε ὁ ἔλεγχος καὶ ἡ συμπλήρωση τῶν στοιχείων ποὺ ἀφοροῦν στοὺς δίσκους 78 στροφῶν τῆς συλλογῆς Μέλπως Μερλιέ (1930-1931) καὶ ἀρκετὰ LP τῆς συλλογῆς μας.

δ. Ἐπανεκδόθηκαν σὲ 500 ἀντίτυπα τὰ Cd *Νανουρίσματα* καὶ *Καππαδοκία* καὶ τὸ ἐπίσης ἐξαντλημένο βιβλίο τοῦ Θανάση Μωραΐτη *Ἀνθολογία Ἀρβανίτικων Τραγουδιῶν τῆς Ἑλλάδας*.

ΜΑΡΚΟΣ Φ. ΔΡΑΓΟΥΜΗΣ